

Slaap-waakstoornissen

In de vijfde editie van het *Handboek voor de classificatie van psychische stoornissen* (DSM-5®) bestaan de slaap-waakstoornissen uit tien aandoeningen van verstoorde slaap die zowel lijdensdruk als beperkingen in het functioneren overdag veroorzaken. Deze aandoeningen omvatten, behalve afzonderlijke stoornissen, ook een aantal stoornisgroepen. Ze worden zowel categoriaal als dimensionaal beschreven.

Gevolgen van verstoorde slaap

Verstoorde slaap kan, of het nu om de kwaliteit, het tijdstip of de duur gaat, veel nadelige gevolgen voor de gezondheid hebben. De meest voor de hand liggende zijn vermoeidheid en concentratieproblemen, maar ook de stemming kan er ernstig onder lijden.

Een slaapstoornis is niet alleen een risicofactor voor de ontwikkeling van een aantal psychische aandoeningen maar kan ook een alarmsignaal zijn van een ernstige psychische of somatische aandoening. Slaapklachten kunnen bijvoorbeeld een teken zijn van de aanwezigheid van neurologische en andere somatische problemen zoals congestief hartfalen, artrose en de ziekte van Parkinson.

Slaapstoornissen variëren van insomniastoornis tot narcolepsie en van ademhalingsgerelateerde slaapstoornissen tot het rustelozebenensyndroom. De diagnose wordt gebaseerd op een volledig medisch onderzoek dat kan bestaan uit een gedetailleerde anamnese, lichamelijk onderzoek, vragenlijsten en slaapdagboeken, en klinische tests. Vaak worden ze ook breed behandeld, met gedragsbehandeling, farmacotherapie en andere behandelingen in combinatie met de medische begeleiding.

Wijzigingen in de slaap-waakstoornissen

Een belangrijk doel van de veranderingen in de slaap-waakstoornissen in de DSM-5 was een betere klinische bruikbaarheid van de definities en classificatiecriteria, met name voor eerstelijns- of ggz-zorgverleners, en om duidelijk te maken wanneer een verwijzing naar een slaapspecialist op zijn plaats is.

Om die reden is een aantal stoornissen die in de DSM-IV op zichzelf stonden nu geclusterd om de classificatie te vereenvoudigen. Anderen zijn juist onderverdeeld, en wel op basis van een beter inzicht in de pathologie die bepaalde stoornissen kan triggeren of een beter inzicht in de onderliggende neurobiologische en genetische factoren.

Om de dynamische samenhang tussen slaap-waakstoornissen en bepaalde psychische of somatische aandoeningen beter te beschrijven is er meer nadruk gelegd op de manier waarop zij interactie met en impact op elkaar hebben. Aangetoond is dat deze aandoeningen elkaar wederzijds versterken.

De DSM-5 benadrukt de noodzaak van afzonderlijke klinische aandacht voor een slaapstoornis, onafhankelijk van de eventueel aanwezige andere psychische of somatische problemen. Twee eerdere classificaties – *slaapstoornissen die samenhangen met een andere psychische stoornis* en *slaapstoornis door een somatische aandoening* – zijn geschrapt en voor elk van de tien gedefinieerde slaap-waakstoornissen is de comorbiditeit meer gespecificeerd uitgewerkt.

In de DSM-5 is ook de *primaire insomnia* vervangen door de *classificatie insomniastoorning*, om de toeschrijving primair/secundair te vermijden wanneer deze stoornis tegelijk met andere aandoeningen optreedt en om aan te geven dat deze classificatie ten opzichte van de vorige is veranderd.

In dit nieuwe hoofdstuk zijn om belangrijke redenen zowel dimensionale als categoriale beoordelingen beschreven. Zo kunnen klinici namelijk de ernst van de klachten beter vastleggen en de klinische zorg baseren op meetresultaten. Door deze stoornissen door een dimensionale lens te beoordelen worden ook gedragingen die bijdragen aan het ontstaan of voortduren van een stoornis beter onderscheiden.

Tot slot zijn in de DSM-5, waar de wetenschappelijke onderbouwing en klinische bruikbaarheid dat rechtvaardigen, bij verschillende slaap-waakstoornissen ook pediatrische en ontwikkelingscriteria en hun toelichting geïntegreerd.

De DSM is het handboek voor klinici en onderzoekers bij de classificatie van psychische stoornissen. De American Psychiatric Association (APA) heeft in 2013 de DSM-5 uitgebracht na een revisieproces van 14 jaar. Zie voor meer informatie www.DSM-5-NL.org.

© 2013 American Psychiatric Association. Nederlandse vertaling: Boom uitgevers Amsterdam. Dit whitepaper is vrij te gebruiken voor niet-commerciële doeleinden. Voor commercieel gebruik dient u contact op te nemen met Boom uitgevers Amsterdam, info@boompsychologie.nl of (020) 524 45 14.

*Dit whitepaper is vertaald door Hilde Merkus (MedicaMerkus B.V.).
Met dank aan prof. dr. Michiel W. Hengeveld.*

Lees meer op www.dsm-5-nl.org

Bestel alle DSM-5-uitgaven op www.dsm-5-nl.org

Criteria met achtergronden en toelichting: de complete DSM-5

gebonden: 9789461059598 | € 149,95
paperback: 9789089532220 | € 112,95

Beknopte uitgave met de criteria van de DSM-5

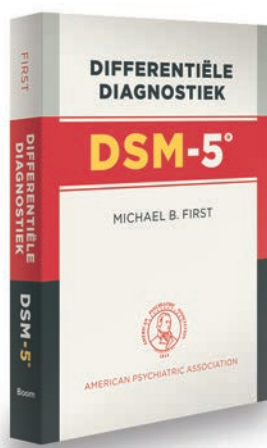
Vertaling van de *Desk Reference*.
paperback: 9789089532237 | € 59,95
ringband: 9789089532251 | € 59,95

Hoe gebruik je de DSM-5 in de praktijk?

Deze gids bespreekt het onderzoek van de symptomen van alle psychische stoornissen volgens de DSM-5. Hoe leg je contact? Welke vragen stel je aan de patiënt? Met uitgebreide voorbeeld- en vervolgvragen bij elke DSM-5-classificatie.

9789089532756 | paperback | € 49,95

Stel een differentiële diagnose

Dit handboek ondersteunt je bij het stellen van een differentiële diagnose aan de hand van de DSM-5. Het biedt houvast in de vorm van beslisbomen en diagnostische schema's. De oorspronkelijke titel is *DSM-5 handbook of differential diagnosis*, in het Nederlands vertaald door prof.dr. Michiel W. Hengeveld.

9789089533784 | paperback | € 84,95

Leer classificeren met klinische voorbeelden

Aan de hand van een groot aantal gevalsbeschrijvingen in dit casusboek kunnen (aankomende) klinici, artsen en therapeuten oefenen met het classificeren met behulp van de DSM-5. Elke casus bevat een bespreking van de classificatie.

9789089534354 | paperback | € 89,95

Op de hoogte blijven van nieuws en andere DSM-uitgaven?
Ga naar www.dsm-5-nl.org